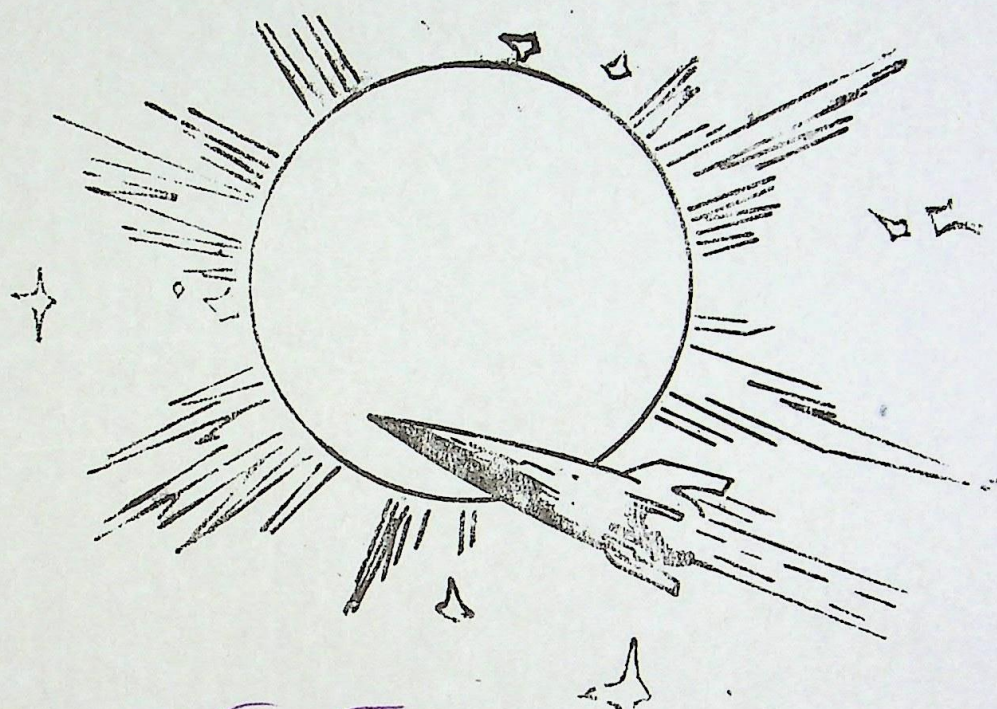

86
11111
ДЕРЖАРХІВ
Сумської області

Голод на Сумщині у 1932-1933 роках

43

Спогади Гр. Гл. Андрущенка та К. І. Іванової, жителів с. Бурівка Леbedицького району.

ПАПКА
ДЛЯ
ПАПЕРІВ

1989 рік
документи
Гаркунів

ДЕРЖАРХІВ
Сумської області

Фонд №

Спис №

Архівний №

Р-7711

1

43

Із спогадів Павла Терентійовича Андрущенка

с. Бурівка

Голод стався того, що ні в 1931-му, ні в 1932-му році на трудові нічого не дали. Зовсім нічого, ні зернини. Спочатку пообіцяли було, а тоді - дудки. Прийшла з району якась вказівка, що хто й видав щось забрати назад.

У нас колгосп "Продетар" звався. Головував Кульомза Павло Григорович. Гарний був чоловік. То він і дав комірникові Покотилу Трохиму Дмитровичу списки колгоспників і шепнув щоб той потайки видав людям по скількись там ячменю. І що ж? Як понаїжджали з Охтирки, із Сум, із Харкова. Село вверх дном перевернули. Арештували і комірника, і голову колгоспу. Дали обом строк і одправили в Охтирську колонію. одроблять свій "гріх".

Та це ще не біда. Нам увесь рік в колгоспі або зовсім нічого не платили, або майже нічого. Голод стався тому, що в людей поодбирали й те, що на домашньому городі вродило. Тягли все вряд, що кому на око втратило. У нас забрали дошки і ворота. А тоді ще й саж розібрали і повезли. Влада була розбійницька - от що я вам скажу. В самісінькому її нутрі, в самісінькій крові той розбій був закладений. Сидимо, обідаємо коли це щось на хаті стугонить. Туди, а там Василь Остапенко лазе. "Чого ти тут, Василю?" "Сала шукаю".

Бачите як - людині сада захотілося от і поліз по людських коморах та горищах. А проти сказати не смій, бо то власть. Хіба можна було при такому розбої вжити. От і вимерла Бурівка. Цілими сім'ями вимерла: Остапенки, Кабанькі, Діденки, Кульомзи, Покотили, Бондаренки... Я колись сім вечером та й згадав своїх сусідів кого та моровиця викосила - більше сотні людей набралось. Так це ж тільки дорослі. Дітей, воно знаєте, я гаразд і не знав скільки в кого було. І рік покійних понаписував приблизний. Ось цей список:

Остапенко Дмитро Павлович	-27 років
Остапенко Марфа Дмитрівна	-32 роки
Остапенко Макар Павлович	-24 роки
Остапенко Григорій Павлович	-19 років

Кабацький Степан Сергієвич	-55 років
Кабацький МІХІЙ Степанович	-24 роки
Кульомза Тетяна Петрівна	-24 роки
Кульомза Панас Іванович	-40 років
Кульомза Васяна Павлівна	-36 років
Кульомза Микола Панасович	-10 років
Діденко Михайло Федорович	-30 років
Діденко Федір Гаврилович	-7 років
Діденко Йосип Орестович	-50 років
Діденко Химка Тихонівна	-25 років
Малиш Йосип Григорович	-33 роки
Малиш Лисавета Йосипівна	-12 років
Малиш Іван Йосипович	-10 років
Малиш Григорій Йосипович	-6 років
Малютин Егор Авдіїнович	-46 років
Кравцов Михайло Панасович	-70 років
Кравцов Степанида Василівна	-69 років
Кравцов Омелько Михайлович	-46 років
Кравцов Настя Михайлівна	-46 років

Двоє дітей Кравцових років по 6-8

Два хлопці Діденка Івана Гавриловича років 6-7

Остапенко Лавро Никифорович	-50 років
Остапенко Марія	-70 років
Остапенко Оришка Лаврівна	-30 років

Оришчин хлопчик років 5

Гляненко Аврам	-37 років
Гляненко Уляна Корнійовна	-34 роки
Діденко Степан	-43 роки
Діденко Настя	-43 роки
Діденко Яшко Степанович	-18 років
Діденко Микола Степанович	-16 років
Діденко Іван Степанович	-13 років

Горовий Левко	-27 років
Мілітас Ганна Тимофіївна	-18 років
Мілітас Левко	-23 роки
Двоє Лезкових дітей	
Полів"яна Пріська Тимофіївна	-13 років
Полів"яна Марія	-35 років
Полів"яна Векла Тимофіївна	-16 років
Блишник Пилип Сергієвич	-24 роки
Блишник Іван Сергієвич	-11 років
Кульомза Параска	
Кульомза Андрій Омелянович	-48 років
Кульомза Варка	-48 років
Хоменко Павло Григорович	-3 роки
Кульомза Панас Омелянович	-51 рік
Кульомза Василь Іллів	-14 років
Андрущенко Павло Іванович	-52 роки
Андрущенко Палажка	-51 рік
Кульомза Демид Данилович	-47 років
Кульомза Ілько Демидович	-17 років
Остапенко Лукурка	
Остапенко Варка Іванівна	-43 роки
Остапенко Марко Михайлович	-19 років
Остапенко Настя Михайлівна	-15 років
Остапенко Микола Михайлович	-7 років
Остапенко Ганна	-32 роки
Остєпенко Кузьма Тимофіївич	-11 років
Остапенко Мусій Васильович	-9 років
Остапенко Федір Гордієвич	-12 років
Кульомза Харитон Омелянович	-50 років
Покотило Стефан	-46 років
Покотило Катря	-41 рік

Голованенко Іван Савелійович	-52 роки
Голованенко Пріска Павліївна	-52 роки
Андрущенко Свирид Іванович	-49 років
Хоменко Оліян Панасович	-68 років
Хоменко Пилип Оліянович	-43 роки
Хоменко Марія Федорівна	-43 роки
Хоменко Маруся Оліянівна	-41 рік
Хоменко Варка Пилипівна	-21 рік
Покотило Дмитро Якимович	-73 роки
Покотило Степанида	-73 роки
Покотило Уляна Трохимівна	-14 років
Хоменко Йосип Федорович	-46 років
Хоменко Іван Йосипович	-19 років
Бондаренко Ганна Семенівна	-29 років
Бондаренко Евдокія Семенівна	518 років
Бондаренко Лунарія	-50 років

У Бондаренків дівчинка років 5

Кульомза Явдоким Данилович	-46 років
Кульомза Зоя	-46 років
Кульомза Григорій Евдокимович	-1 років

У Кульомз одна дитинка років 8

Остапенко Параска Андріївна	-41 рік
Остапенко Химка	-65 років
Батютенко Палажка	-33 роки
Кравцова Наталка	-31 рік
Голуб Марія Якимівна	-68 років
Голуб Лисавета Іванівна	-34 роки
Батютенко Роман	-10 років
Захаров Дмитро Егорович	-30 років

У Захарова двоє дітей років 5-7

Остапенко Тихін Михайлович	-71 рік
----------------------------	---------

Остапенко Марфа	-70 років
Остапенко Павло Тихонович	-19 років
Василь	
Остапенко Йосиф Тихонович	-17 років
Панченко Лукерка Андріївна	-30 років
Кульомза Федір Іванович	-52 роки

Земля їм нухом, моїм сусідам. І нехай вибачають, що забувся
декого по батькові, а ще комусь одбавив чи набавив якийсь годочок
гіркого селянського життя.

Із спогадів Кулини Іванівни Іванової
с. Бурішка

Батьки мої жили на хуторі Сагайдак. Місцевість - тільки в кіно знати. Земля - багатшою не буває. Це тепер ми до Боровеньської сільради числились, а раніше було до Буро-Рубанівської Охтирського району. Батько Лихина Іван Михайлович і Мати Харитина Мусіївна розстаралися на шестеро дітей: Шура, Дуся, Аркадій, Марія, Євгенія і я. Якби ще стільки дітей тепер, то їм мабуть би й вука об'їли, а тоді ми жили при хлібі. Тільки хліб той легким не був. Найлегший хліб у сарациників буває, а в селянина хліб в усі часи був нивахчим.

Батько мій не тільки до землі був прикорим, а ще й тесля неабиякий. Саме це його й порятувало. В 1930 році забрали в нас все майно од подуюнок до паровиці биків виключно, а самих вигнали з хати - ідіть куди знаєте. Батька арештували і одправили десь на Північ тайгу рубать. А хату розібрали і одвезли на колгоспну бригаду.

Північ батько розповідав: повозили в тайгу таких як він і босих, і голих з усієї України. Годували ними архангельську мошку. Кинули серед дрімучого лісу та болота і живіть, давайте план. Подивіться на оце фото. Ба іте які "куркулі". Штаненята одне лахміття, руки як грабарни і тільки оце поперед душ кілька взятих. Решта босі.

Щось небагато пройшло часу як доля погнала і нас на ті лісопозвали.

Я ж уже казала, що в батька, мабуть, з сокирою і народився. Виявляється і там таких цінували. Може саме за його роботу, а може якось там батько з начальством поладив та сталося так, що його із заслання одпустили. От і приїхали ми в свій хутір Сагайдак. На своєму подвір'ї застали тільки частинку садка. Колгосп не встиг весь вирубати. От і давай ми ^{наву} хату зводити. На кілках, у сторчівню. Не встигли верх зп'яти батька вдруге арештували. За те що куркуль. Добудували ми хату вже без батька. Тільки в хату ввійшли як з району прийшла вказівка всі хутори позносить, а людей переселити в центральні села. От нас і знесли. Перевозили ми свої дрічки оце в Бурішку та й давай знов

п'ястися на хату.

А батька лиха доля понесла десь до Мурманська, До Котласа, до Архангельська. І вже відпустили його як час помирати прийшов. Слава богу хоч кінцю його не в чужих краях сиротіють.

Подивіться на його фоті, подивіться пильніше. Ще такі куркулі, якими дітей у школах лякали, яким усі ми разом прокльони слали. Подивіться: селянин, гречкосій. Вмучений трудами, недосипаннями, клопатами. А ще коли б на руки його глянули. А нам: то ворог! Кусі його!

ЗАВІРЯЮЧИЙ НАПИС

В даній справі пронумеровано 7 аркушів
(сім)

«16» липня 2001.
Посада головний спеціаліст
А. Кузнецово

Підпис